

Kulturní zamyšlení nad místem a lidmi – o čem je rozmanitost

Lia Ghilardi

Ostrava, 13. - 14. květen 2010

Výzvy

Obecná obava západní společnosti, je že kulturní politika jako projekt národního státu je na ústupu, a to vlivem postupující globalizace.

Hospodářská a politická moc se v rostoucí míře přesouvá do rukou mezinárodních komerčních sítí v globálním „prostoru toků“ (Castells, 1989), což zpochybňuje její legitimitu.

Kulturní a městské politiky na podporu rozmanitosti

Nesnadné soužití politických principů z různých historických období:

- ▶ neo-neo-neoliberální město
- ▶ řízení kulturní politiky shora dolů
- ▶ v některých případech „korporátní multikulturalismus“

Historie

V poválečné éře se evropský diskurs na téma kulturní rozmanitosti zaměřoval spíše na liberální princip rovného respektu vůči všem ve prospěch univerzalistické ideje spravedlnosti. „Všichni občané mají stejnou důstojnost.“

V nedávné době:

„Rozdílnost je třeba nepodceňovat, nýbrž cenit si jí a kultivovat ji jako osvobozující sílu, která si zaslouží veřejné uznání.“

(Multiculturalism and the Politics of Recognition, Charles Taylor, 1994)

Moderní chápání kulturní rozmanitosti

„Rozdílnost je třeba považovat za neustálé protínání množství atributů, z nichž žádný není důležitější ani méně důležitý.“

(The Coming Community, Giorgio Agamben, 1993)

Moderní chápání kulturní rozmanitosti

Homi Bhabha v knize „*The Location of Culture*“ (1997) obhájí vsutku hybridní povahu identity. Stav „existence kdesi uprostřed“, jenž předpokládá akceptování rozdílů a vnímá je v proudu neustálých definičních proměn, takže nikdo plně neodpovídá jedině identitě.

Pojetí kulturní rozmanitosti dnes

„Současná kulturní rozmanitost v rostoucí míře nahrazuje vertikální a hierarchické politické modely s roztržitou směsicí nejrůznějších etických orientací; městská kultura se vyznačuje existencí sociálních skupin vzniklých na základě „příbuznosti, sourodosti, afinity“. (*Francouzský sociolog **Michel Maffesoli**, *The Time of the Tribes*, 1996*)

Kulturní rozmanitost – výzvy

„Kulturní rozmanitost ve všech svých podobách znamená vážnou výzvu pro tradiční schémata kulturní politiky a pro naše chápání veřejného zájmu, jemuž tato politika slouží.“

(Tony Bennett, Differing Diversities, 2001)

Politiky multikulturalismu překonány

Ideál nekonečné kulturní transformace radikálně zpochybňuje tradici zasahování shora, kterým se usilovalo o udržení „rozdílnosti“ v úzkých mezích multikulturalismu (viz multikulturní politiky přijímané v Západní Evropě a jinde od 80. let).

Současné politiky rozvoje kultury a měst

Pluralitní multikulturalismus zrovnoprávňuje rozdíly mezi skupinami dané hranicemi kultur a přiznává jednotlivým skupinám právo na různé typy společenského soužití.

Komerční multikulturalismus – pokud trh vezme na vědomí rozdílnost, vyřeší se problémy z ní vyplývající cestou soukromé spotřeby.

Korporátní multikulturalismus usiluje o řízení kulturních rozdílů v zájmu centra.

Je řešením interkulturalismus?

Kulturu nelze chápat jako cosi statického, pevně daného, nýbrž jako vývoj vyplývající ze životních potřeb. Každá kultura má v sobě množství rozdílů, jejichž vzájemný vztah se neustále proměňuje.

Kultura roste každodenní praktickou zkušeností sociální interakce.

Interkulturalismus se může stát nástrojem řešení výzvy rozmanitosti v moderních městech. JAK?

Projekt interkulturního města

Comedia and Rowntree Foundation, Velká Británie, 2004.

Jádrem interkulturalismu jsou dvě práva: právo na odlišnost a právo na město (uznání legitimity menšinových kultur nebo kultur v podřízeném postavení včetně jejich práva na rovnoprávnou přítomnost a účast ve veřejném dění)

Pocit příslušnosti k interkulturní společnosti nelze založit na rase, náboženství či podmínce etnické příslušnosti, ale musí se opírat o vědomí společné občanské povinnosti vůči politickému společenství (což vyžaduje plnoprávné, svobodné občany)

Projekt interkulturního města

Zaměření na výhody, které pro městské části, města a národy vyplývají z rozmanitosti, nikoli z jejího nedostatku.

Provedené případové studie kreativního potenciálu interkulturalismu v různých oborech:

ekonomika (etnopodnikatelé)

městské prostředí (interkulturní městské prostory, koncepce smíšených obytných celků)

společnost (interkulturní slavnosti a rozmanitost v éteru)

kultura (knihovny, interkulturní projekty umění ve veřejném prostoru)

Co to znamená pro Ostravu

Zaměřit se na výhody z rozmanitosti, ne na nedostatek rozmanitosti.

Zmapovat rozmanitost společenského složení v místě (zpracovat profil společnosti, místa, kultury)

Vytvořit otevřený a transparentní mechanismus zapojení veřejnosti do plánování budoucích iniciativ (včetně EU COC (etický kodex))

Propojit odborníky, lidi z praxe, politiky se zástupci místní komunity

Kreativně uvažovat o využití vlastních zdrojů (např. rozmanitosti) a kreativně přistupovat ke společné práci na programu (nebo akčním plánu).